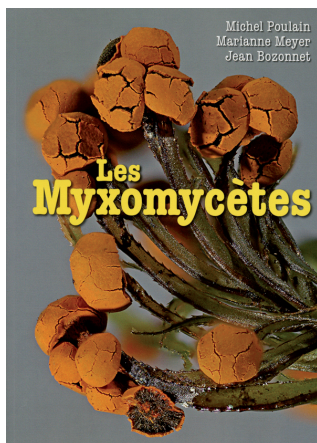

BOEKBESPREKING

Michel Poulain, Marianne Meyer, Jean Bozonnet. 2011.
Les Myxomycètes. Fédération Mycologique et Botanique Dauphiné-Savoie. Sévrier, Frankrijk.
ISBN nr. 978-2-9518540-2-4. Prijs € 120, - excl. verzendkosten

Begin 2011 werd het tweedelige werk “Les Myxomycètes” uitgebracht. Het eerste deel bevat een korte introductie en een sleutel in de Franse taal tot 853 soorten myxomyceten (slijmzwammen). Om een groter publiek te bereiken is de sleutel ook in het Engels vertaald. Het tweede deel bevat 546 macroscopische kleurenfoto's en pentekeningen van microscopische structuren. Hierbij staan de Latijnse namen vermeld. Dit alles afgedrukt op kwalitatief hoogwaardig papier maar, helaas voor de veelgebruiker, voorzien van een slappe kaft. De schrijvers, Jean Bozonnet en Marianne Meyer, raakten al vroeg in hun leven gefascineerd door de wonderlijke leef-

wijze en verschijningsvormen van slijmzwammen in de Franse Alpen. Michel Poulain, met een passie voor fotografie, heeft zich jarenlang beziggehouden met het fotografisch vastleggen van de meestal kleine slijmzwammen. De auteurs begonnen aan het boek “Les Myxomycètes” vanwege problemen met het herkennen en determineren van nivicole soorten (slijmzwammen die voorkomen op een bepaalde hoogte in gebieden waar de sneeuw jaarlijks gedurende een langere periode blijft liggen). Het resultaat van hun ijver is een bijzonder fraai geïllustreerd en omvangrijk determinatiewerk geworden waarin slijmzwammen zijn opgenomen afkomstig uit de hele wereld.

Het sleutelboek begint met een bescheiden hoeveelheid tekst en tekeningen over wat slijmzwammen zijn, hun levenscyclus, verschijningsvormen en leefwijze. Aandacht is er ook voor het verzamelen, bewaren en voor microscopie. De inleiding is niet in het Engels vertaald, de glossary wel. De omvangrijke sleutels (eerst de franstalige, vervolgens de engelstalige) bevatten ook een klein aantal soorten die de auteurs niet zelf hebben gezien. Om het boek niet te dik te maken is gekozen voor een korte beschrijving van elke soort, met vermelding van de synoniemen en het substraat. Waar nodig is een korte opmerking geplaatst, onder andere op plaatsen waar verwisseling met gelijkende soorten mogelijk is. De sleutels, voor zover uitgeprobeerd, lopen goed. Gebruikte termen zoals ‘dictydinekorrels’ en ‘oplichtend in gepolariseerd licht’ zullen bij iemand die niet bekend is met de slijmzwammenmaterie vermoedelijk wel vragen oproepen. Diverse soorten zijn in de tabellen op meerdere plaatsen uitgesleuteld, zoals *Protophysarum phloiogenum* die het uiterlijk heeft van een kleine *Lamproderma*, (Stemonitales) maar tot de orde Physarales behoort. Voor de classificatie wordt verwezen naar de 9^e editie van Ainsworth & Bisby's Dictionary of the fungi (P.M. Kirk et al., 2001). Voor de soortnaam en de opgenomen synoniemen wordt verwezen naar de website Nomenmyx (<http://eumycetozoa.com>) van de Spaanse myxomycetoloog Carlos Lado. Op deze website worden veranderingen in de taxonomie en de nomenclatuur van slijmzwammen online bijgehouden door een team van myxomycetologen uit de hele wereld. De meeste geslachten soortnamen in “Les Myxomycètes” komen overeen met die op de website. De afwijkende namen hebben voor het merendeel betrekking op nivicole soorten. In de boeken wordt ook een nieuw geslacht *Meriderma* voorgesteld, met daarin een aantal soorten uit *Lamproderma*. Maar ook bij de niet-nivicole soorten zijn er verschillen met Nomenmyx. *Collaria*, waarvan drie soorten in Nederland voorkomen is in “Les Myxomycètes” niet opgenomen, omdat volgens de auteurs de geslachtomschrijving variabel wordt opgevat. Soorten uit *Collaria* zijn in “Les Myxomycètes”

ondergebracht in *Comatricha* en *Lamproderma*. Op *Nomenmyx* is *Collaria* echter een geaccepteerd geslacht. De auteurs hanteren een nauw soortconcept en sleutelen soorten uit naar varianten en forma's terwijl het onderscheid op *Nomenmyx* stopt op soortniveau. De eigen taxonomische opvattingen van de auteurs zullen in de praktijk vermoedelijk weinig problemen opleveren, omdat bij de soorten steeds de synoniemen staan vermeld, nogal eens vergezeld met een opmerking, en de website *Nomenmyx* vrij toegankelijk is. In Nederland houdt men zich aan de opvatting van *Nomenmyx*. De Nederlandse lijst telt een kleine 250 soorten slijmzwammen die bijna allemaal voorkomen in "Les Myxomycètes", maar dus niet altijd onder de hier gangbare naam.

Wie het fotoboek doorbladert zal zich verwonderen over de vele vormen en kleuren van slijmzwammen. Soorten uit bijna alle geslachten zijn afgebeeld, vaak met een tweede foto. Ook zijn microscopische tekeningen toegevoegd. Wat opvalt, is dat de foto's niet op alfabet zijn gerangschikt. De volgorde wordt bepaald door de volgorde waarin de geslachten en soorten in het sleutelboek zijn uitgesleuteld. Voor in het boek is wel een systematisch overzicht opgenomen van de geslachten met verwijzingen naar bladzijdenummers. Zeer fraai zijn de foto's van de *Cribraria confusa* (Purperen lantaarntje), *C. minutissima* en *C. tecta*. Deze soorten zijn nauwelijks 1 mm hoog. Een maatbalkje ontbreekt bij de foto's en in de tekeningen. In plaats daarvan is vermeld hoeveel maal groter de vruchtlichamen zijn afgebeeld dan in werkelijkheid. *Licea kleistobolus* (Zilveren sporendooze) is in werkelijkheid ongeveer 0,07 mm in diameter, maar op de foto 2,5 cm in doorsnede en maar liefst 340 keer vergroot afgebeeld. Het boek bevat meer foto's van zeer kleine soorten, onder andere uit de geslachten *Barbeyella*, *Clastoderma* en *Echinostelium*. Meestal zijn dit 'lifters' op meegebracht substraat of resultaten uit kweekbakken.

Ruim eenderde deel van het boek is gewijd aan foto's van slijmzwammen waarvan de vruchtlichamen kalk bevatten (orde Physarales). 'Kalk' doet mogelijk veronderstellen dat het om een saaie, wittige groep gaat, maar er komen diverse kleuren in voor. Bij diverse soorten uit het geslacht *Didymium* is een tweede foto afgebeeld van een doorgesneden vruchtlichaam waardoor de vorm van de (pseudo)columella zichtbaar is, bijvoorbeeld bij *Didymium squamulosum* (Variabel kristalkopje). Het laatste deel van het boek is gewijd aan soorten uit de orde Stemonitales. De kleur is hier wel monotoner, in hoofdzaak bruin, maar er zijn genoeg kenmerken (o.a. weerschijnkleuren) om ook aan deze groep verknocht te raken. Tot Stemonitales behoren lastig te determineren soorten uit *Lamproderma*, *Stemonaria* en *Comatricha*. Diverse soorten uit deze geslachten komen nivicoool voor en de auteurs hebben daar veel onderzoek naar verricht. Er is duidelijk aandacht geschonken aan het in beeld brengen van zoveel mogelijk onderscheidende kenmerken. Naast nog intact zijnde vruchtlichamen zijn ook vruchtlichamen te zien waar de sporen zijn uitgeblazen, waardoor ook de structuur van het capillitium zichtbaar is. Foto's en tekeningen vullen elkaar goed aan, zoals bij *Macbrideola cornea* (Dwergholsteeltje) en *Stemonitopsis typhina* (Zilveren schijnpluisje). Echter, bij diverse andere soorten is enige basiskennis van slijmzwammen of redelijk wat ervaring met het determineren van andere organismen noodzakelijk wil je de onderlinge verschillen kunnen opmerken.

Dankzij de vooruitgang van de techniek op het gebied van fotografie en communicatie (vooral internet) komen de bijzondere structuren van myxomyceten de laatste jaren onder ogen van een groter publiek. De kwaliteit van foto's is tegenwoordig zo goed dat slijmzwammen vele malen vergroot, nog scherp in beeld kunnen worden gebracht. Ook "Les Myxomycetes" zal door de zeer fraaie uitvoering zeker bijdragen aan het populairder maken van al dit moois uit de natuur. Na de opzienbarende serie "Die Myxomyceten Deutschlands" (Neubert et al.), waarvan het derde en laatste deel al weer ruim tien jaar geleden verscheen, waren de verwachtingen over "Les Myxomycetes" hoog gespannen. Is dit werk net zo goed of zelfs beter? Is het even mooi of zelfs mooier? Het antwoord daarop blijf ik schuldig. "Les Myxomycetes" is vooral anders en het is

zeker een aanrader voor wie serieuze belangstelling voor slijmzwammen heeft. Geen uitgebreide soortbeschrijvingen en geen verhelderende opmerkingen. Dat laatste is wel eens jammer, vooral als het om de afwijkende opvattingen van de auteurs zelf gaat. Wel goed leesbare, duidelijke en vooral praktische sleutels en heel veel foto's die ook kenmerkende details laten zien. Het soms noodzakelijke raadplegen van Nomenmyx om een voor Nederland geldende soortnaam te achterhalen is iets wat je op de koop toe zult moeten nemen.

Marian Jagers

BOEK, BOEK, BOEK

Een rubriek, onder redactie van de redactie, met korte meldingen van nieuwe myologische boeken (*sensu lato*). Hier geen recensies, de rubriek is slechts bedoeld om u op de hoogte te houden. Vermelde prijzen zijn richtprijzen, zonder (soms aanzienlijke) verzendkosten.

M.E. Noordeloos (2011). *Strophariaceae* s.l. Fungi Europaei, vol. 13. Edizione Candusso, Alassio, Italië. ISBN 978-88-905310-0-2. Prijs ca. €70.-. Monografie met sleutels, beschrijvingen en foto's van *Stropharia*, *Psilocybe*, *Hypholoma* en verwante genera.

E. Rubio et al. (2010). Biodiversidad Fungica del Parque Natural de Somiedo. Lokale uitgave van Ayuntamiento de Somiedo, Spanje. ISBN 978-84-606-5181-9. Prijs ca. €70.-. Regionale checklist, bijzonder door de vele foto's, ook van microscopische kenmerken, met een groot aandeel zelden afgebeelde ascomyceten.

J. Van Eldere, J. Verhaegen & K. Lagrou (2011). Handboek Mycologie en Parasitologie. Acco, Leuven / Den Haag. ISBN 978-90-334824-5-8. Prijs ca. €20.-. Basisprincipes van schimmelinfecties.

G. Kibby (2011). British Boletes, with keys to species. Uitgave van de auteur, verkrijgbaar via de NHBS (www.nhbs.com). Prijs ca. €25.-. Sleutels (soms nogal alternatief), beschrijvingen en foto's.

Online Auction Color Chart Company. Colour Chart for Mycologists and Botanists. NHBS (www.nhbs.com). Prijs ca. €7.-. Een kleurenkaart, te gebruiken voor het vastleggen van kleuren in beschrijvingen.

D. Moore, G.D. Robson, A.P.J. Trinci (2011). 21st century guidebook to fungi. Cambridge University Press. ISBN 978-05-211869-5-7. Prijs ca. €45.- (slappe kaft) of €90.- (harde kaft). Tekstboek over de biologie van de paddestoelen.

E.G. Dimitrova (2010). The Fungi of Bulgaria, vol. 6. Order Helotiales, part I. Uitgave Bulgarian Academy of Sciences, Sofia, Bulgarije. ISBN 978-954-9746-15-0. Sleutels en beschrijvingen.

